

LBRIS

We know
books

SĂ ÎNȚELEM

MUZICA

O ISTORIE A ARTEI PENTRU COPII

de Mick Manning și Brita Granström

LITERA
mică
București

4

Povestea noastră începe...

6

Muzica folclorică

Muzica tradițională din cele mai vechi timpuri

8

Voci sacre

Cântece religioase din Evul Mediu

10

Compoziții pentru curte

Muzicienii profesioniști ai Renașterii

12

Concerte, coruri și dansuri

Muzică pentru publicul larg în Barocul târziu

14

Sunete simfonice

Orchestra și perioada clasică

16

O vizită la operă

Desăvârșirea teatrului muzical

18

De la clasici la romantici

Noua muzică a secolului al XIX-lea

20

Mândrii naționale

Muzica Romantismului târziu

22

*Cântece de fredonat*Hiturile teatrelor de vodevil
și ale music-hall-urilor

24

Dansul la balet

Dansul dramatic și muzica lui

26

Tot acest jazz

Ritmuri noi pentru secolul XX

28

Muzica blues

De la cântecele muncitorilor la R&B

30

Musicalul

Vremea spectacolelor de muzică și dans

32

Muzica de film

Coloane sonore și compoziții specifice

34

Hituri muzicale și cântăreți de succes

Melodii care au creat staruri

36

*Subgenuri ale muzicii country*Bluegrass, cântece de cowboy
și rockabilly

38

Ritmuri latino-americane

Muzica Americii de Sud și a Caraibilor

40

Rock'n-roll

Muzica adolescenților anilor '50

42

Muzica soul

Cultura tineretului afro-american

44

Ska și reggae

Ritmuri în contratimp din Jamaica

Mamie Smith
Blues p. 28Marc Bolan
Glam p. 62

46

Muzica beat și Beatleșii
Anii '60 încep în forță

48

Cântece de protest
Muzică cu mesaj

50

Muzica indiană
Un public nou pentru o tradiție veche

52

Sunteți gata de rock?
Formația rock și chitara electrică

54

*Muzica electronică, ambientală
și tehno*
Sunetul sintetizatoarelor

56

Rock psihedelic și rock progresiv
Albume conceptuale și festivaluri

58

Muzica pop
Hituri din topuri și formații noi

60

Funk
Soul, R&B și jazz contopite

62

Glam rock
Popul strălucitor al anilor '70

64

Mișcări de disco
Dansând pe pop, soul și latino

66

Heavy Metal
Rock de fluturat pletele

68

World Music
Muzică nouă de pe întinsul globului

70

Muzica clasică contemporană
Sunete și spectacole experimentale

72

Punk Rock
Vocea rebelilor

74

Rap și hip-hop
Muzica străzii devine comercială

76

Muzica indie
Formațiile independente fac valuri

78

Trupe de fete, trupe de băieți și K-pop
Fabricile de hituri

80

Muzica pop a secolului XXI
De la R&B modern la electro-pop

82

Freestyle
Alege-ți singur muzica

84

Glosar

86

Indice

Povestea noastră începe...

Muzica n-a lipsit niciodată din viața oamenilor... foșnetul frunzelor, vuietul valurilor, cântecul păsărilor, urletul lupilor... Probabil că noi, oamenii, am făcut mai întâi muzică folosindu-ne vocile; de la melodii simple, de leagăn, la scandări cadențate, care ne însoțeau munca. Am descoperit alte metode de a crea muzică, inventând instrumente și tehnici noi. Fiecare cultură și-a dezvoltat propriile tradiții muzicale, prea multe ca să le enumerăm în această carte. Aici, în schimb, am încercat să explorăm varietatea muzicală din lumea de azi, atât prin intermediul istoriei muzicii, cât și prin motivele care ne împing să facem muzică. Am creat ilustrații și am ales imagini care sperăm că te vor ajuta să înțelegi muzica și emoțiile extraordinare pe care aceasta le evocă.

Așa că pregătește-te să te cufunzi în minunata lume a muzicii.

Făcând muzică

Poate că la început am bătut din palme și am tropăit ca să creăm un ritm, apoi am început să lovim bușteni goi pe dinăuntru și să ciocnim pietricele. În scurt timp făceam tobe și obiecte zornăitoare, primele instrumente de percuție.

Poate că după ce am fluierat printre buze, am descoperit că putem sufla într-un os gol, obținând primul instrument de suflat. Primele flaute au fost făurite din oase de păsări acum mai bine de 40 000 de ani. Muzicanții acopereau găurile făcute de-a lungul instrumentului pentru a cânta diverse note.

La un moment dat, oamenii au descoperit că o coardă întinsă scoate un zbârnâit plăcut când e ciupită. În Grecia antică, acum aproximativ 4 000 de ani, oamenii cântau la liră. Corzile aveau diverse lungimi și erau ciupite ca să atingă note diferite.

Firește, oamenii din Antichitate au născocit melodii și cântece, și, în cele din urmă, s-au inventat și modalități de notare a muzicii – pentru a putea fi răspândită și cântată fără să fie auzită mai întâi. Cea mai veche compoziție scrisă cunoscută nouă a fost sculptată pe o piatră de mormânt, acum vreo 2 000 de ani, în Turcia, și e cunoscută drept „Epitaful lui Seikilos”. Versurile cântecului sunt minunate de simple, având un puternic impact și azi:

Cât trăiești, strălucește
Să nu ai nicio grijă
Viața este scurtă
Și timpul își cere tributul.

Așa arată melodia care le însoțește, în sistemul de notație actual:

Oamenii au continuat să facă muzică de-a lungul istoriei. Mulți și-au câștigat pâinea ca muzicieni. Muzica lor preamărește zei, spune povești, celebrează viața sau pur și simplu exprimă sentimente. Această carte explorează o parte din genurile muzicale și istoria lor, începând cu cântecele care circulau în comunitățile locale din cele mai vechi timpuri până la muzica pe care noile tehnologii o răspândesc azi pe tot cuprinsul globului.

Hai să privim mai îndeaproape ce s-a întâmplat de-a lungul secolelor...

Muzică folclorică

Muzica tradițională din cele mai vechi timpuri

„Folk“ înseamnă popor. Așa că muzica folclorică e muzica popoarelor. Denumirea descrie stiluri muzicale tradiționale, transmise și dezvoltate de oameni obișnuiți, de-a lungul a mii de ani. Muzica folclorică diferă ca stil pe cuprinsul lumii, așa că uneori e descrisă drept „world music“ (pagina 68). Aceasta e adesea o muzică pe care poți bate din palme, poți dansa sau o poți fredona. Cântecul folcloric pot fi vesele sau triste, pot fi despre dragoste, evenimente tragice sau greutățile vieții. Muzica celtică (irlandeză și scoțiană) este un gen de muzică folclorică bine cunoscut, căci s-a răspândit în lume odată cu emigranții irlandezi și scoțieni. Melodiile celtice melancolice și cântecul vesel de dans (giga și reel-ul, de exemplu) interpretate la scripcă au influențat multe stiluri muzicale, de la country (pagina 36) la blues și jazz (paginile 26-29).

„A Fox Went Out On a Chilly Night“ e un cântec folcloric amuzant care datează din secolul al XV-lea. Ca multe alte cântece din folclor, acesta vorbește despre lupta dintre săraci și bogați; în acest caz, prin șiretenia demnă de Robin Hood a vulpii, care încearcă să-și hrănească puii.

Ascultă

Ascultă muzică folclorică tradițională de pe cuprinsul globului: „Dansul cocorilor“, o melodie tradițională din Japonia; joik-ul poporului sami din Laponia; iar ca să guști din folclorul celtic, încearcă „Dirty Old Town“ în interpretarea celor de la The Pogues sau „Tha Gael“ de Dougie MacLean. Burl Ives are o versiune celebră a cântecului „A Fox Went Out On a Chilly Night“.

Într-o noapte scăldată de lună, o vulpe pornește spre un oraș din apropiere.

Aici găsește un coteț plin de rațe și găște. „Câteva dintre voi o să-mi mânjiți bărbia“, spune ea în cântec.

Oamenii dansează pe o melodie populară în acest tablou din secolul al XVI-lea numit Dansul nuntașilor, al pictorului olandez Pieter Bruegel cel Bătrân. Auzi sunetul cimpoaielor? Dansurile câmpenești erau prilejul principal cu care fetele și băieții se puteau cunoaște între ei.

Vizita vulpii o trezește pe bătrâna Flipper Flopper, care dă alarma.

Dar vulpea ajunge cu bine acasă și se ospătează veselă cu familia ei. După cum spune cântecul, „Micuții rodeau la oase, o!”

Cântece religioase din Evul Mediu

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au folosit muzica pentru a-și venera zii. Hindușii folosesc versuri din vechile lor texte sacre, Vedele, în imnuri și cântece religioase închinare marelui Shiva și altor zei hinduși, cum ar fi Ganesh, zeul-elefant. Și musulmanii folosesc cântecele în cultul lor. În secolul al XIII-lea, în India și Pakistanul de azi, musulmanii sufiți au dezvoltat un tip de muzică religioasă numit „qawwali“. Creștinii asociază adesea raiul cu un loc plin de coruri de îngeri, iar în cultul creștin din zilele noastre se cântă mult - gândește-te la slujbele speciale cu colinde din preajma Crăciunului sau la corurile afro-americane de gospel. Corurile creștine au luat ființă odată cu seninele cânturi gregoriene ale călugărilor europeni din secolul al VIII-lea. Acestea s-au transformat cu timpul în melodii numite „cantus planus“, unde toată lumea cânta aceeași linie melodică.

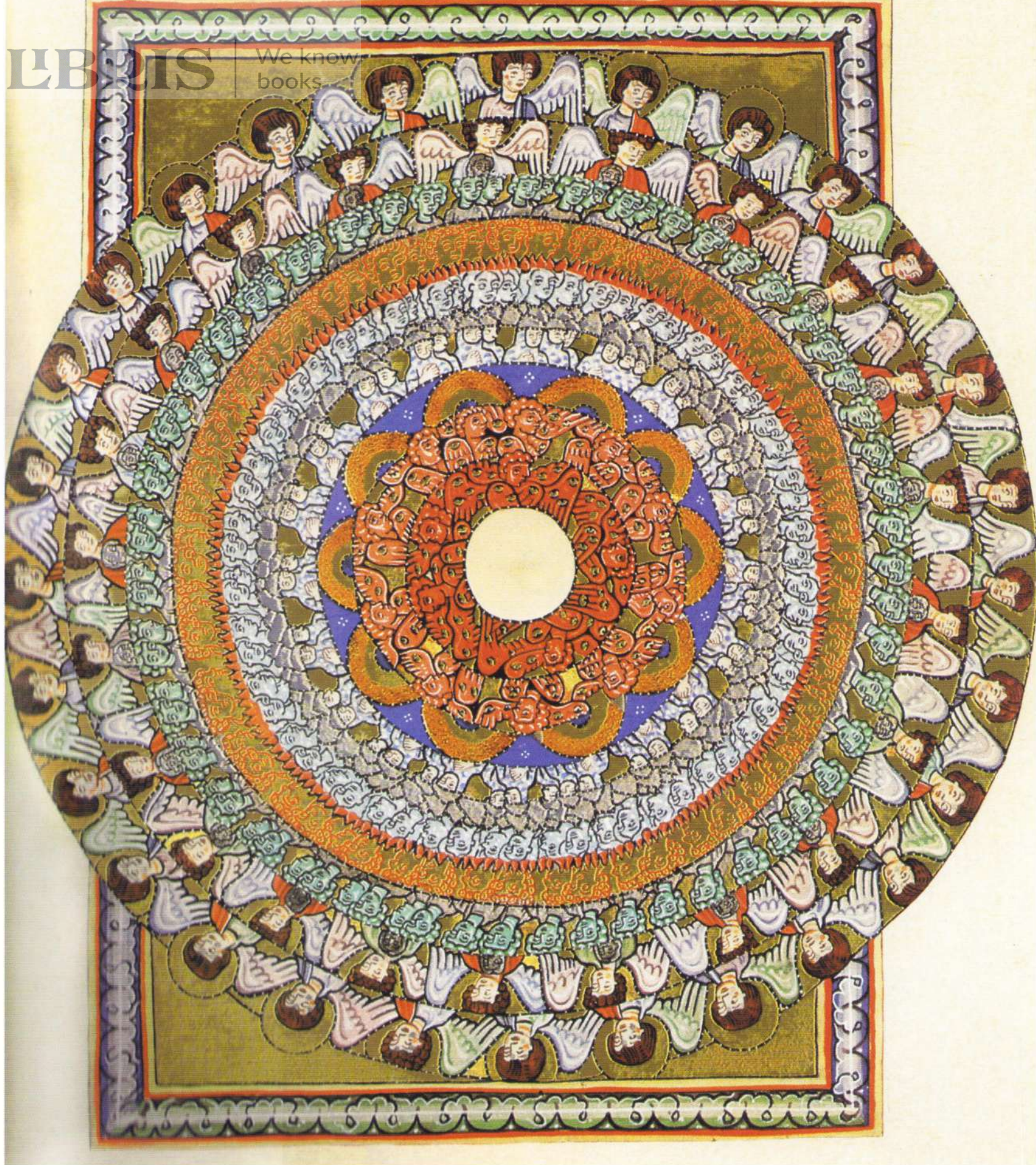
Ganesh e adesea reprezentat cântând la flaut.

Printre primele exemple scrise de cantus planus se numără cele ale lui Hildegard din Bingen (1098-1179), o călugăriță germană. Hildegard cânta din voce, acompaniindu-se cu un soi de harpă, un instrument numit „psalterion“.

Ascultă

Ascultă muzică religioasă: un cânt închinat lui Ganesh, zeul-elefant al hindușilor; qawwali sufit cântat de Frații Sabri; cântecul vesel al unui cor de gospel. Poți asculta, de asemenea, un cantus planus vechi scris de Hildegard din Bingen.

Această imagine, Coruri de îngeri, e dintr-o carte de Hildegard din Bingen și vorbește despre experiențele ei mistice. Imaginea înfățișează o viziune avută de ea, în care cercuri de îngeri, scria călugărița, „cântau cu glasuri minunate felurite cânturi [...]”, iar Domnul era astfel cu măreție slăvit“.

Compoziții pentru curte

Muzicienii profesioniști ai Renașterii

Curțile regale, familiile avute și bisericile și-au dorit dintotdeauna cea mai bună muzică și erau dornice să plătească pentru ea. În timpul Renașterii (cca 1400-1600), bunăstarea înfloritoare a Europei și cultura ei înclinată spre învățare au făcut ca cei mai buni compozitori și muzicieni să fie răsplătiți generos pentru talentul lor. În marile catedrale, acel cantus planus s-a dezvoltat în polifonie (adică mai multe melodii) multistratificată. Corurile cântau armonii care numărau până la douăsprezece melodii sau partituri diferite, întrețesute.

Progresul tehnologic a însemnat că instrumentele, cum ar fi orga, lăuta sau harpa, s-au îmbunătățit și că noi instrumente au fost introduse – printre care clavecinul (un instrument cu clape care acționează niște corzi când sunt apăsate) și cele din familia viorii. Odată cu trecerea de la Renaștere la perioada Barocului, cam în prima parte a secolului al XVII-lea, compozitorii au început să scrie muzică pentru aceste instrumente. Muzica era interpretată de grupuri de muzicieni care s-au unit pentru a forma orchestre.

Italianul Antonio Vivaldi (1678-1741) a fost un violonist și compozitor profesionist al Barocului. A compus pentru noile instrumente cu coarde și pentru orchestre.

Faimoasele lui Anotimpuri (cca 1716) ilustrează cele patru anotimpuri ale anului prin sunetul viorii. Inițial, vioara era acompaniată de un cvartet de coarde și un clavecin, dar azi e secondată de o orchestră.

A sosit primăvara!
Păsările îi salută
întoarcerea cu
cântec de sărbătoare...

În Concertul (1632), pictura artistului olandez Gerrit van Honthorst, vedem un grup de muzicieni cântând la curte: doi la lăută, unul la vioară. Un al patrulea membru cântă la violoncel și îi dirijează pe ceilalți.

Ascultă

Ascultă polifonia pe patru voci din „If Ye Love Me” (1565) a compozitorului englez din secolul al XVI-lea Thomas Tallis, sau o compoziție și mai elaborată, polifonia pe șase voci din Missa Papae Marcelli (cca 1562) a italianului Giovanni Pierluigi da Palestrina. Trecând în Baroc, încearcă „Adagio” din Concertul de Crăciun (cca 1690) de Arcangelo Corelli, care i-a fost profesor de vioară lui Vivaldi, și, bineînțeles, Anotimpurile lui Vivaldi – începe cu „Iarna”.

